

Trollhättans Stad

**Trollhättan
– en stolt och innovativ stad
med plats för framtiden**

Nämndens verksamhetsplan med budget

Omsorgsnämnden

2018

**Förvaltningens förslag till nämnden
Nämndens möte 2017-12-13**

Nämndens presidium:**Ordförande:** Ann-Christin Holgersson (s)**1:e vice ordf:** Sven-Åke Möll (s)**2:a vice ordf:** Bedros Cicek (kd)**Antal ledamöter och ersättare:** 15 ledamöter, 7 ersättare**Nämndens ansvarsområde**

Vård och omsorg, Omsorg för funktionsnedsatta, Social psykiatri och Kommunal hälso- och sjukvård

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

Omsorgsnämnden kommer under mandatperioden att särskilt fokusera på följande områden:

- Omsorgen för äldre och personer med funktionsnedsättning ska tillgodose den enskildes individuella behov av varierade insatser.
- Insatserna ska bidra till rättvisa och jämlikhet. Omsorgsverksamheten ska på ett flexibelt sätt anpassas till olika grupper skilda behov.
- Förebyggande verksamhet ska prioriteras och erbjudas de grupper som behöver det.
- Stödet till anhöriga ska prioriteras och anpassas efter skilda behov.
- Äldres och funktionsnedsattas trygghet ska särskilt uppmärksammas.
- Verksamheten ska aktivt samverka med andra aktörer och kommunala verksamheter för att öka kvalitén.
- Verksamheterna ska aktivt skapa förutsättningar för att öka brukarnas delaktighet och inflytande vid planering, genomförande och uppföljning av utförda insatser.
- En stimulerande aktivering ska erbjudas inom äldreomsorgen.
- En meningsfull sysselsättning ska erbjudas personer med funktionsnedsättning som behöver detta.
- Verksamheten ska präglas av god ekonomisk hushållning och ekologisk hållbarhet.
- Synpunkter från brukare och deras anhörigas ska tas till vara.
- Verksamhetens hushållning med resurser ska noggrant följas över tid och jämföras med andra kommuner.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vård och omsorg	601 220	635 941	653 940	643 642	659 025	671 014
Omsorg för funktionsnedsatta	235 884	254 805	268 110	278 836	278 836	278 836
Social psykiatri	51 692	53 877	57 750	58 697	58 697	58 697
Lednings och stödverksamhet	15 062	17 150	23 743	22 295	23 073	23 652
Generell neddragning				-2 073	-2 073	-2 073
Summa	903 858	961 772	1 003 543	1 001 396	1 017 557	1 030 125

Investeringssammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vård och omsorg	2 079	3 197	2 841	5 421	10 921	9 120
Omsorg för funktionsnedsatta	215	387	1 016	1 126	1 126	625
Social psykiatri	0	478	113	437	1 137	135
Lednings och stödverksamhet	1 828	2 643	9 233	5 976	4 376	1 970
Summa	4 123	6 705	13 203	12 960	17 560	11 850

Ledning och stödverksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	1 350	1 106	1 122	1 156	1 156	1 156
Lednings- och stödverksamhet	13 712	16 043	22 621	21 139	21 917	22 496
Nettokostnad	15 062	17 150	23 743	22 295	23 073	23 652

Ramförändringar

- Generell neddragning 0,2 %, -2,1 mkr.
- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer -1,6 mkr 2018, -0,9 mkr 2019 -0,3 mkr 2020.

Den generella neddragningen på 0,2 % har fördelats proportionerligt på nämndens program.

Nämnderna har inte fått ersättning för inflationsuppräknings för omsorgsnämnden motsvarar det 3 100 tkr. Förvaltningens förslag innebär att inga omkostnadsanslag inflationsuppräknas.

Nämndens ram har tillfälligt sänkts med 1 600 tkr som en följd av övergång till leasing av datorer. Leasing av datorer förväntas generellt medföra kostnadsminskning för verksamheterna. För omsorgsförvaltningens del gäller inte detta då datorer belastat investeringsbudgeten. Följden för omsorgsnämnden blir ingen kostnadsminskning .

Verksamhetsförändringar för gemensam verksamhet.

Omfördelning av nämndens ramtillskott till gemensamma anslag föreslås enligt följande

Driftskostnad för nytt verksamhetssystem	2 100 tkr
Leasing av datorer. En ny upphandling av datorer har genomförts vilket innebär leasing istället för inköp av datorer. Under 2018 behöver fler datorer än vanligt bytas ut pga nya licenskrav. Det är ännu inte klart hur många datorer som behöver bytas. Ekonomikontorets uppskattning av kostnaden är 3 500 tkr.	3 500 tkr
Kringutrustning till datorer I leasingen ingår inte kringutrustning till datorer såsom, skärmar, dockningsstationer, möss mm. Tidigare har förvaltningen tagit inköp av datorer och kringutrustning på investeringsbudgeten.	300 tkr
Mjuka certifikat till mobiltelefoner. Mjuka certifikat är personliga och krävs för säker inloggning.	300 tkr
Bilar till extratjänster För att avlasta undersköterskor, sjuksköterskor m fl. med praktiska göromål så som tvätt av bilar, transporter mm kommer sk extratjänster att användas. Inom förvaltningen finns behov av nio sådana tjänster. För at kunna utföra sina uppdrag på förvaltningens olika verksamheter kommer dessa anställda att behöva tillgång till bil.	550 tkr
Behov av tillskott, gemensamverksamhet	6 750 tkr

Omfördelning av ramtillskott från VO 2 640 tkr och OFF 174 tkr, totalt 2 814 tkr

Det skulle medföra en underfinansiering av budgeten med 3 936 tkr

För att anpassa verksamheten till budgetram föreslår förvaltningen följande budgetanpassningar

Kyld mat till hemtjänsten som levereras en dag i veckan	8 000 tkr
Nedläggning av dagverksamhet/sysselsättning samt träffpunkt inom social psykiatri, det innebär en neddragning med 2,5 tjänster	1 200 tkr
Minskning av en chefstjänst	650 tkr
Allmänt sparbetning motsvarande 0,5 % av områdenas omslutning	5 000 tkr
Totalt	14 850

Strategisk effektivisering

Schema och bemanning	
Återrapportering i hemtjänsten	
Nytt verksamhetssystem	500 tkr
Minskad sjukfrånvaro med 7%	2 000 tkr
Välfärdsteknik	100 tkr
Resursenheten	500 tkr
Totalt	3 100 tkr

Konsekvensbeskrivningar redovisas i bilaga.

Vård och omsorg

Verksamhetens omfattning

Hemvård, Särskilda boendeformer, Växelboende/Korttidsboende, Dagverksamhet, Trygghetslarm, Telefonservice, Restaurangverksamhet, Ledsagarservice, Avlösarservice, Färdtjänst, Riksfärdtjänst och Bostadsanpassningsbidrag. Hälsa- och sjukvården omfattar Hemsjukvård och Rehabilitering/habilitering.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Personalen ska genom hög kompetens, professionellt förhållningssätt och gott bemötande skapa förutsättningar för att bedriva vård och omsorgsarbetet så att det ger trygghet meningsfullhet och självständighet.
- Den enskilde ska så långt möjligt beredas möjlighet att bo kvar i sitt hem.
- Verksamheten ska präglas av helhetssyn där den enskildes behov ska vara vägledande.
- En utveckling för ökad delaktighet och ökat inflytande för den enskilde ska prägla verksamheten.
- Vid behov ska den enskilde erbjudas ett vård och omsorgsboende som tillgodoser behovet av trygghet och omvårdnad.
- Olika möjligheter ska sökas för att kompensera funktionsnedsättningar.
- Verksamheten ska via en öppen och engagerad dialog med brukare/patient, anhöriga och andra intressenter ta till vara synpunkter för utveckling av verksamheten.
- Verksamheten ska ta tillvara frivilligorganisationernas engagemang för att skapa mervärde för den enskilde.
- Verksamheten ska ha ett hälsofrämjande synsätt, stimulera till egenvård och ge en god och säker hälso- och sjukvård i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	773 143	776 857	784 452	774 154	789 537	801 526
Intäkter	171 923	140 916	130 512	130 512	130 512	130 512
Nettokostnad	601 220	635 941	653 940	643 642	659 025	671 014

Ramförändringar

- Korrigering målgrupp 2014-2016, fler äldre än tidigare beräkning utslaget på tre år, 5,7 mkr 2018, 8,0 mkr 2019, 8,8 mkr 2020.
- Nya målgruppsbehov 6,6 mkr 2018, 16,8 mkr 2019, 28,0 mkr 2020.
- Hyra källstorp 150 tkr 2018, 410 tkr 2019.
- Blåvingen 2, konvertering till demensboende 2,7 mkr 2019.
- Omdisponering av budget för måltid- och lokalvårdsverksamheten till serviceförvaltningen -34,5 mkr.

Prioriterade mål

1: De enskildas delaktighet och inflytande över hur vården och omsorgen utformas ska öka

En viktig förutsättning för att uppnå god vård och omsorg är den enskildes delaktighet och inflytande över vården och omsorgen. En hög delaktighet och ett stort inflytande från den enskilde ger bättre upplevd livskvalitet. Ofta medför ökad delaktighet och större inflytande att de insatser som ges får bättre effekt än de annars skulle ha haft.

2: Bättre boendemiljö i gruppboende ska ge förutsättningar för en god vård och omsorg.

Boendemiljön i gruppboende bidrar i hög grad till den enskildes helhetsupplevelse av sin livssituation. Har man en närmiljö som man trivs med så ökar möjligheterna att tillgodogöra sig den vård och omsorg som staden erbjuder.

3: Sociala aktiviteter som bidrar till ökad livskvalitet ska erbjudas brukarna

Stöd i form av vård och omsorg behövs för att tillgodose de enskildas grundläggande behov och ge livskvalitet. Men för att uppnå en hög nivå av livskvalitet behöver människor känna en meningsfullhet och ett sammanhang. För att stödja detta är det viktigt att erbjuda sociala aktiviteter.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Timmar i hemvård	63 476	63 371	63 193	62 027	62 376

2. Kostnad per plats i gruppboende	442 916	468 787	466 501	420 365	441 354
3. Kostnad per brukare i hemtjänst	121 386	128 592	136 324	149 804	142 873
4. Andel brukare som är nöjda med hemtjänsten	88	89	88	89	90
5. Andel brukare som är nöjda med gruppboende	79	74	72	72	68

Styrande lagar/förordningar

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Lagen om färdtjänst.
- Lagen om riksfärdtjänst
- Patientjournalagen
- Lagen om bostadsanpassningsbidrag
- Allmänna råd från socialstyrelsen

Verksamhetsbeskrivning

Andelen äldre i befolkningen förväntas öka med 30 % mellan 2010 och 2050 enligt SCB:s befolkningsprognos. Det innebär att en fjärdedel av befolkningen kommer att vara 65 år eller äldre år 2050. Äldre personer behöver äldreomsorg men också mer sjukvård än yngre. Samtidigt innebär den demografiska utvecklingen att det blir fler unga och gamla i förhållande till antalet yrkesverksamma. Det är därför en utmaning för samhället att kunna möta den åldrande befolkningens framtida behov av vård och omsorg. För att uppnå detta krävs ett målinriktat arbete. Framtidens samhälle behöver vara tillgängligt; med närservice, modern hjälpmedelsanvändning, anpassade bostäder och kommunikationer.

Andelen personer 65 år och äldre, som har hemtjänst i ordinärt boende är 8,7 % i riket och för Trollhättans del är motsvarande siffra 7,4 %. I särskilt boende redovisas personer som har hemtjänstinsatser och bor i servicelägenheter, vilket gör att vår andel i boende är högre än för riket. Dock visar indikatorerna att andelen i boende har minskat och andelen i ordinärt boende ligger på ungefär samma nivå som de senaste åren.

Andelen personer 65 år och äldre, som bor i särskilt boende är i riket 4,0 %, för Trollhättans del är siffran 4,8 %. Andelen personer 80 år och äldre, som bor i särskilt boende är i riket 12,5 % och för Trollhättan 13,0 %.

På längre sikt väntas behoven av vård- och omsorgsboende öka kraftigt. Kalkyler utifrån befolkningsprognosen för Trollhättan pekar mot att ca 160 nya gruppboenden måste skapas. Planeringen för nya boenden måste därför intensifieras i inledningen av 2020-talet.

I juni 2015 beslutade regeringen om stimulanssatsning åren 2015 – 2018 för en ökad bemanning inom äldreomsorgen. Enligt beslutet skapar en ökad bemanning utrymme för

personalen att tillbringa mer tid med den enskilde, men ger också större möjligheter för personalen att gemensamt utveckla verksamheten.

Enligt förordning antagits som av riksdagen 2016 skall, utifrån den enskildes aktuella behov, finnas tillgång till personal dygnet runt som utan dröjsmål kan uppmärksamma om en boende behöver stöd och hjälp. Varje kommun har ansvar för att se till att man lever upp till dessa krav.

Införandet av Trygg Hemma (tidigare Trygg hemgång) innebar till en början att kostnaderna för utskrivningsklara sjönk till i stort sett noll. Väntetiden till korttidsplatser och vård- och omsorgsboenden minskade radikalt under 2013. Under 2016 och 2017 har dock väntetiden till vård- och omsorgsboende ökat kraftigt framförallt avseende boende för personer med demenssjukdom. En följd av detta är att trycket på korttidsboende ökat. I kombination med att gränsen för vilka som bedömts utskrivningsklara har förskjutits har detta inneburit ökade kostnader för utskrivningsklara. För att kunna möta det ökade behovet av korttidsplatser beslutade omsorgsnämnden i maj 2017 att utöka antalet platser inom korttidsboendet Älvan med ytterligare fyra platser.

Befolkningsprognosen för Trollhättans kommun fram till 2030 visar på en ökande andel äldre. Äldre personer behöver äldreomsorg men också mer sjukvård än yngre vilket medför behov av utökat antal sjuksköterskor. Allt sjukare patienter vårdas i hemmet vilket även det leder till behov av fler sjuksköterskor.

Ersättningsnivåerna till hemtjänstens enheter är allt för låga för att kunna utföra beviljade insatser vilket medfört underskott. Under 2017 ligger ersättningen för beviljad timme ca 10 % under vad en personaltimme kostar. Ersättningen ska då räcka till att betala personalens löner för insatsen hos brukaren, restid, dokumentationstid, planering och schemaläggning, APT, teamträffar samt dubbelbemanning hos brukare med behov av det. Jämförelse med andra kommuner visar att Trollhättans stad har en låg nivå på ersättningen. Bedömningen är att ersättningsnivån måste höjas då det inte är möjligt för enheterna att utföra beviljade insatser inom budgetram.

Verksamhetsförändringar

Totalt har ramen tillförts 12 450 tkr för målgruppsökningar.

Generell neddragning för vård och omsorg är 1 331 tkr.

Förvaltningens förslag till omfördelning av ramökningen följer nedan.

Leasing av kallelsealarm	526 tkr
Fjärrtillsyn Vilket motsvarar 0,5 tjänst samt abonnemang och övervakningstjänst från leverantör.	960 tkr
4 nya korttidsplatser Fyra nya platser på Älvan, förstärkning av nattpersonal och sjuksköterskor behövs	3 000 tkr

Mobilt arbetsätt inom hemtjänst Inköp av 500 mobiltelefoner samt abonnemang för ett halv år.	2 800 tkr
Hotellås Införande av hotellås påbörjas under 2018	450 tkr
Serviceavtal läkemedelsskåp Införande av "smarta lås" på läkemedelsskåp påbörjas 2018.	50 tkr
Överföring till serviceförvaltningen Överföring av medel till serviceförvaltningen som saknar täckning i nämndens budget 2018, motsvarande en kostchef 700 tkr samt 818 tkr för att täcka ofinansierad lokalvård.	1 518 tkr
Höjning av avgifter Omsorgsnämnden beslutade 2017-11-22 att inte anta förvaltningens förslag till höjning av avgifter	- 825 tkr
Generell neddragning VO	1 331 tkr
Totalt	9 810 tkr

Återstående 2 640 tkr överförs till gemensam verksamhet för att täcka kostnader för det nya verksamhetssystemet.

Förändring av resursfördelningssystemet kommer att göra så att hemtjänstens enheter kommer att få ersättning för HSL-insatser nattetid, vilket inte har skett hittills. Detta kommer sannolikt att medföra ett minskat underskott för enheterna men risk för underskott på nämndsnivå.

Övriga behov som bortprioriteras samt konsekvensbeskrivning av detta redovisas i bilaga.

Verksamhetsmål

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 1: De enskildas delaktighet och inflytande över hur vården och omsorgen utformas ska öka

Verksamhetsmål 1 A. Den enskilde ska vara delaktig i utformningen av vården och omsorgen. Brukare och anhöriga ska få en god information

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel som upplever att de kan påverka hur hjälpen utformas i hemvård(%).	84	*	*	*
Andel som upplever att de kan påverka hur hjälpen utformas i gruppboende(%).	66	*	*	*
Andel av alla brukare som varit delaktiga i att utforma genomförandeplanen (%).	80	*	*	*
Andel som känner sig informerade om tillfälliga förändringar hemvård (%)	63	*	*	*
Andel som känner sig informerade om tillfälliga förändringar gruppboende (%)	44	*	*	*

*) Målnivå är att verksamheten inte ska ha sämre värden än "liknande kommuner" enligt definition, KOLADA

Verksamhetsmål 1B. Nyttja befintlig personalresurs på bästa sätt så att de som har behov av att kunna kommunicera på det egna språket kan göra detta

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel brukare med finska som modersmål med behov av kommunikation på eget språk som har kontaktman som kan språket.(%)	94	95	95	95
Andel brukare med behov av kommunikation på eget språk som har kontaktman som kan språket - andra språk. (%)	72	90	90	90

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2: Bättre boendemiljö i gruppboende ska ge förutsättningar för en god vård och omsorg.

Verksamhetsmål 2 A Nöjdheten med boendemiljön inom gruppboende ska öka.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel brukare som är nöjda med gemensamhetsutrymmen. (%)	46*	*	*	*
Andel brukare som är nöjda med den egna lägenheten. (%)	56*	*	*	*
Andel brukare som är nöjda med utomhusmiljön. (%)	50*	*	*	*

*) Målnivå är att verksamheten inte ska ha sämre värden än "liknande kommuner" enligt definition, KOLADA

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 3: Sociala aktiviteter som bidrar till ökad livskvalitet ska erbjudas brukarna

Verksamhetsmål 3A. Ett ytterligare förbättrat arbete med aktivering och vardagsrehabilitering för ett aktivt och självständigt liv.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal personer som har beslut om dagverksamhet (snitt /mån)	63	85	85	85
Antal besök på träffpunkter (snitt/mån)	2213	1800	1800	1800
Antal besök på träffpunkt för finsktalande (snitt/mån)	125	120	120	120
Andel nöjda med aktiviteter i gruppboende (%)	56*	*	*	*0

Nämndens verksamhetsmål som inte är kopplade till fullmäktiges prioriterade mål.

4 Verksamheten ska tillgodose behoven genom god tillgänglighet och korta väntetider.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal beslut om gruppboende (SoL) som ej verkstälts inom tre mån	5	0	0	0
Betalningsdagar per år för utskrivningsklara	756	60	60	60
Andel inv. 65-w med särskilt boende (%)	5,1*	*	*	*

*) Målnivå är att verksamheten inte ska ha sämre värden än "liknande kommuner" enligt definition, KOLADA

5 Verksamheten ska samverka för en god hushållning med resurser. Kostnaden för insatserna ska inte ligga högre än genomsnittet för jämförbara kommuner.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Kr per invånare 65-w för äldreomsorg.	61621*	*60797	*	*
Nettokostnad per plats/ärende, gruppboende, fr kommun tkr	617,2*	*825,2	*	*
Nettokostnad per plats/ärende, hemvård i ordinärt boende, jfr kommun tkr	265,2*	257,4*	*	*
Nettokostnad per boendedygn,	2,6*	5,5*	*	*

korttidsboende jfr kommun tkr

*) Målnivå är att verksamheten inte ska ha sämre värden än "liknande kommuner" enligt definition, KOLADA

6 Brukare inom vård och omsorg ska känna sig trygga med stödet

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel brukare i hemvård som känner trygghet i sitt hem (%)	87*	*	*	*
Andel brukare i gruppboende ska känna sig trygga i sitt boende (%)	79*	*	*	*
Andel som blir bemötta på ett bra sätt i hemvården (%)	97*	*	*	*
Andel som blir bemötta på ett bra sätt i gruppboende (%)	92*	*	*	*

*) Målnivå är att verksamheten inte ska ha sämre värden än "liknande kommuner" enligt definition, KOLADA

5 Ett ytterligare förbättrat hälsofrämjande arbete. En trygg och säkrare hälso- och sjukvård i god samverkan.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel brukare i gruppboende som finns registrerade i Senior Alert (%)	54	90	90	90
Andel personer i gruppboende ÄO som haft minst en fördjupad läkemedelsgenomgång senaste året. (%)	*	100	100	100
Andel av granskade enheter som följer hygienrutiner till 100 % vid observation ÄO.(%)	80	100	100	100

*Mätvärde saknas för 2016

Kompletterande nyckeltal

Nämndens egna nyckeltal för verksamhetsområdet)	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal läkemedelsavvikelser	852	408	409	1520	1196
2. Antal avvikelser utebliven insats					
3. Antal fall		1494	1435	2643	2816
4. Antal avvikelser medicinskekniska produkter (t ex hjälpmedel)				40	25
5. Antal avvikelser bemötande					13
6. Antal avvikelser hot och våld		68	89	219	67
7. Antal synpunkter och klagomål					47
8. Antal bedömda Lex Sarah					0
9. Antal bedömda Lex Maria					0

Omsorg för funktionsnedsatta

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar Bostad med stöd och service, Korttidsverksamhet för barn/ungdom, Sysselsättning och stöd till funktionshindrade, såsom Personlig assistans, Avlösning, Ledsagning, Anhörigvårdare och Kontaktpersoner.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Den enskilde ska mötas av personal med hög kompetens och ett utvecklat socialpedagogiskt förhållningssätt.
- En utveckling för ökad delaktighet och ökat inflytande för den enskilde ska prägla verksamheten.
- Verksamheten ska präglas av helhetssyn där den enskildes behov ska vara vägledande.
- Verksamheten ska via en öppen och engagerad dialog med brukare, anhöriga och andra intressenter ta till vara synpunkter för utveckling av verksamheten. Olika möjligheter ska sökas för att kompensera funktionsnedsättningar.
- Verksamheten ska ha ett hälsofrämjande synsätt, stimulera till egenvård och ge en god och säker hälso- och sjukvård i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	323 889	338 324	338 583	349 309	349 309	349 309
Intäkter	88 005	83 519	70 473	70 473	70 473	70 473
Nettokostnad	235 884	254 805	268 110	278 836	278 836	278 836

Ramförändringar

- Ökat antal kontaktpersoner 250 tkr.
- Förändrade behov daglig verksamhet 1,5 mkr.
- Ökad målgrupp personlig assistans enligt LSS 1,5 mkr.
- Helårseffekt LSS boende Slättbergsvägen 200, 9 platser 3,5 mkr.

Prioriterade mål

1: Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas

Genom ökad delaktighet och ökat inflytande kan den enskilde styra sin vardag och på så sätt främjas jämlikheten i levnadsvillkor och delaktigheten i samhället.

2: Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten

Barnperspektivet ska alltid finnas med i de överväganden som tas kring barn, såväl som brukare och/eller anhöriga, i utförandet och planeringen av insatser.

3: Den enskildes möjligheter att få meningsfull, utvecklande och individuellt anpassad daglig verksamhet ska öka.

Verksamheten ska vara meningsfull och erbjuda den enskilde stimulans, utveckling och gemenskap efter personens önskemål där individuella behov beaktas. Att få delta i meningsfull, utvecklande och individuellt anpassad daglig verksamhet medför ökad livskvalitet.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Kostnad per plats i boende	742 721	770 170	752 442	744 322	777 323
2. Kostnad per brukare personlig assistans	352 588	350 271	369 229	389 507	394 482
3. Kostnad per brukare daglig verksamhet	97 261	98 530	116 532	119 155	124 051
4. Antal köpta platser (snitt per månad)		16	18	18	19
5. Antal brukare som flyttar till eget boende					0

Styrande lagar/förordningar

- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Socialtjänstlagen (SoL)
- Lag om assistansersättning
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Allmänna råd från socialstyrelsen

Verksamhetsbeskrivning

Gällande målgrupper inom omsorg för funktionsnedsatta är antalet personer med särskilda behov för små per åldersgrupp och så oregelbundet fördelade, att en befolkningsprognos har en marginell betydelse som underlag när det gäller att prognostisera behov av särskilda boendeformer. Dessutom är andra faktorer i samhällsutvecklingen kraftigt påverkande. Tillgång på tillgängliga ordinära bostäder, utbudet av stöd i öppna former, tekniska hjälpmedel för ökad självständighet, andra trygghetsfaktorer som t ex sociala mötesplatser i samhället och tillgång till

meningsfull sysselsättning är exempel på kvaliteter som kan minska behovet av att producera nya gruppboenden.

Förutsättningarna för att flytta vidare ut i samhället kommer att öka för de som idag bor i boenden för målgrupperna, om goda alternativ finns i det omgivande samhället och om det pedagogiska arbetet är framgångsrikt och målinriktat. Tillkommande behov kan då i större utsträckning mötas i de befintliga boendena.

Nya målgrupper samt unga personer som ansöker om insatsen LSS, på väg in i vuxenlivet, efterfrågar nya former av boende utifrån nya behov och ökade krav. Förvaltningen ser idag en efterfrågan på flexibla boendeformer där integrering av personalstöd och IT-stöd finns.

Allt fler äldre bor i boende för stöd och service. Nya målgrupper med komplexa behov har tillkommit. Risk finns att dessa målgrupper måste prioriteras då de kräver omfattande personalstöd och som en följd av detta får personer som inte har lika stora behov minskat stöd.

År 2012 och 2015 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) två domar som rörde det s.k. femte grundläggande behovet inom personlig assistans, "annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade". Med anledning av domarna tog Försäkringskassan under 2016 fram flera styr- och stöddokument till handläggningen av assistansersättning. Socialstyrelsen har fått uppdrag att analysera hur HFD-domarna har påverkat kommunernas beviljande av insatser enligt LSS och enligt Socialtjänstlagen. Det har även framkommit att det också råder osäkerhet om egenvårdsinsatser kan berättiga till personlig assistans (egenvård är inte hälso- och sjukvård enligt Socialstyrelsens föreskrifter).

Försäkringskassans ersättning för utförd assistans täcker inte lönekostnaden för personliga assistenter bland annat avseende ärenden med behov av insatser nattetid, där assistansersättning endast erhålls för två timmar per natt. Andelen dyra ärenden har ökat under senaste år.

Från 2016 till oktober 2017 har antalet timmar inom personlig assistans enligt LSS stigit med drygt 40 %. Assistans enligt LSS är ett helt kommunalt ansvar.

Personlig assistans enligt SBF (Socialförsäkringsbalken) ersätts av försäkringskassan, men Trollhättans Stad ansvarar för de första 20 timmarna, vilket innebär en kostnad på drygt 300 tkr per ärende och år. Genomsnittet för assistansärenden 2017 är 101 stycken, vilket är en marginell sänkning mot föregående år.

Verksamhetsförändringar

Totalt har ramen tillförts 6 750 tkr för målgruppsökningar.

Generell neddragning för vård och omsorg är 576 tkr.

Förvaltningens förslag till omfördelning av ramökningen följer nedan

Nytt LSS boende Nämndens bedömning och äskande av kostnaderna för boendet på Slättbergsvägen 200 beräknades till totalt 7 500 tkr pga av målgruppens behov av bemanning, nämnden har i ramtillskott totalt fått 7 000 tkr, vilket gör att ytterligare 500 tkr avsätts.	4 000 tkr
Minskning av hyror i dagligverksamhet Förvaltningen har flyttat verksamhet från A-huset (Fridaskolan) till Grundstenen vilket medför en lägre hyreskostnad. Fler kontrakt med olika bindningstid finns vilket gör en besparing för 2018 på 550 tkr.	-550 tkr
Boendekoordinator I slutet av 2016 tillsattes en boendekoordinator för OFF och socialpsykiatri med uppgift att att följa upp de som väntar på att få sina beslut om boende verkställda samt aktivt verka för att personer på externa platser bereds plats inom förvaltningen boenden. Boende koordinatör har även i uppgift att möjliggöra boendekarriär för boende inom OFF genom anskaffning av träningslägenheter. Tjänsten saknade finansiering 2017, utfallet av arbetet har varit positivt. Inget underskott för köpta platser prognostiseras för 2017.	300 tkr
Arbetskläder Personalutskottet beslutade våren 2017 att arbetsgivaren ska bekosta arbetskläder för omsorgsförvaltningens personal som finns i det brukarnära arbetet	750 tkr
Personlig assistans Antalet ärenden personlig assistans förväntas fortsätta att öka.	1 500 tkr
Generell neddragning	576 tkr
	6 576 tkr

Resterande medel 174 tkr flyttas till gemensam verksamhet för att täcka kostnader för nytt verksamhetssystem.

Förändring av resursfördelningssystemet kommer att göra så att resursenheten (personlig assistans) kommer att få ersättning för HSL-insatser, vilket inte har skett hittills. Detta kommer sannolikt att medföra ett minskat underskott för enheten men risk för underskott på nämndsnivå.

Övriga behov som bortprioriteras samt konsekvensbeskrivning av detta redovisas i bilaga.

Verksamhetsmål

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 1. Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas

Verksamhetsmål 1 A. Brukarna ska vara delaktiga i utformningen av vården och omsorgen. Brukare och anhöriga ska få en god information.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel av alla brukare/företrädare som varit delaktiga i att utforma genomförandeplanen (%).	90	100	100	100

1 B Ett ytterligare förbättrat arbete med aktivering och delaktighet.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel brukare som deltar i aktiviteter utanför boendet minst 1 g/vecka. (%)	97	100	100	100
Andel personer i daglig verksamhet som använder andra färdvägar än omsorgsresor till och från arbetsplatsen. (%)		74	74	74

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2: Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten

Verksamhetsmål 2 A Barnperspektivet ska genomsyra verksamheten.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal personal som genomgått utbildning, barnperspektiv	0	25	25	25

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 3: Den enskildes möjligheter att få meningsfull, utvecklande och individuellt anpassad daglig verksamhet ska öka.

Verksamhetsmål 3 A Nöjdheten med dagligverksamhet ska öka.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel som känner sig nöjda med daglig verksamhet (enkät varje år) (%)	89	95	95	95

Nämndens verksamhetsmål som inte är kopplade till fullmäktiges prioriterade mål.

4. Verksamheten ska tillgodose behoven genom god tillgänglighet och korta väntetider.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal beslut om bostad med särskild service(LSS) som ej verkställts inom tre månader	11	0	0	0

5. Verksamheten ska samverka för en god hushållning med resurser. Kostnaden för insatserna ska inte ligga högre än genomsnittet för jämförbara kommuner.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Kr per inv 0-64 år för Omsorg för funktionshindrade	5475*	5970*	*	*
Nettokostnad per invånare 0-64 år, tkr, gruppboende jfr kommun	2,6*	3*	*	*
Nettokostnad per invånare 0-64 år, tkr, personlig assistans jfr kommun	1,2*	1,2*	*	*
Nettokostnad per invånare 0-64 år, tkr, daglig verksamhet jfr kommun	0,6*	1,1*	*	*

*) Målnivå är att verksamheten inte ska ha sämre värden än "liknande kommuner" enligt definition KOLADA

6. Ett ytterligare förbättrat hälsofrämjande arbete och stöd till egenvård. En trygg och säkrare hälso- och sjukvård i god samverkan

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel personer med ordinerade läkemedel som bor i bostad med särskild service som haft minst en fördjupad läkemedelsgenomgång senaste året. (%)	*	100	100	100
Andel av granskade enheter OFF som följer hygienrutiner till 100 % vid observation.	43	100	100	100

*Mätvärde saknas för 2016

7. Brukare och anhöriga ska känna sig nöjda och trygga med stödet.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andelen som känner sig nöjda med stödet, korttids(föräldraenkät) (%)	77	95	95	95
Andel som känner sig nöjda med stödet, gruppboende (brukarenkät) (%)	76	95	95	95

Andel som känner sig nöjda med personlig assistans (brukarenkät) (%)	*	95	95	95
--	---	----	----	----

*Mätvärde saknas för 2016

8. Insatserna ska utformas så att de stärker den enskildes möjligheter till ett självständigt liv.

Målet följs upp med verbal beskrivning

Kompletterande nyckeltal

Nämndens egna nyckeltal för verksamhetsområdet	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal avvikelser avseende bemötande					5
2. Antal läkemedelsavvikelser	148	35	22	178	131
3. Antal avvikelser medicinsktekniska produkter (t ex hjälpmedel)					0
4. Avvikelser avseende hot och våld	394	226	331	210	42
5. Antal synpunkter och klagomål					26
6. Antal bedömda Lex Sarah			14	5	5
7. Antal bedömda Lex Maria			0		0
8. Andel brukare med finska som modersmål med behov av kommunikation på eget språk som har kontaktpersonal som kan språket. (%)					0
9. Andel brukare med behov av kommunikation på eget språk som har kontaktpersonal som kan språket (andra språk) (%)					0

Social psykiatri

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar Bostad med stöd och service, stöd till personer i ordinärt boende såsom Boendestöd, Ledsagning och Kontaktpersoner.

Politiska prioriteringar under mandatperioden

- Den enskilde ska mötas av personal med hög kompetens och ett utvecklat socialpedagogiskt förhållningssätt.
- En utveckling för ökad delaktighet och ökat inflytande för den enskilde ska prägla verksamheten.
- Verksamheten ska präglas av helhetssyn där den enskildes behov ska vara vägledande.
- Verksamheten ska via en öppen och engagerad dialog med brukare, anhöriga och andra intressenter ta till vara synpunkter för utveckling av verksamheten.
- Olika möjligheter ska sökas för att kompensera funktionsnedsättningar.
- Verksamheten ska ha ett hälsofrämjande synsätt, stimulera till egenvård och ge en god och säker hälso- och sjukvård i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	60 412	63 185	66 081	67 028	67 028	67 028
Intäkter	8 720	9 308	8 331	8 331	8 331	8 331
Nettokostnad	51 692	53 877	57 750	58 697	58 697	58 697

Ramförändringar

- .

Prioriterade mål

1: Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas

Genom ökad delaktighet och ökat inflytande kan den enskilde styra sin vardag och på så sätt främjas jämlikheten i levnadsvillkor och delaktigheten i samhället.

2: Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten

Barnperspektivet ska alltid finnas med i de överväganden som tas kring barn, såväl som brukare och/eller anhöriga, i utförandet och planeringen av insatser.

3: Den enskildes möjligheter att få meningsfull sysselsättning i samverkan med andra huvudmän ska öka

Att få delta i meningsfull sysselsättning förbättrar möjligheterna att delta i samhällslivet. Olika huvudmän med uppdrag att bistå enskilda inom socialpsykiatri behöver delta med sin kompetens för att den enskilde ska få en meningsfull sysselsättning. Samverkan med andra huvudmän är därför viktig.

	2012	2013	2014	2015	2016
Nyckeltal					
1. Kostnad per plats i boende	383 791	375 631	405 057	438 411	466 992
2. Kostnad per brukare boendestöd	146 651	181 965	189 853	151 782	143 226
3. Antal brukare som flyttar till eget boende	4	4	2	0	1
4. Antal köpta platser (snitt per månad)	8	8	4	4	5
5. Antal brukare som har samordnad individuell plan					4

Styrande lagar/förordningar

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Allmänna råd från socialstyrelsen

Verksamhetsbeskrivning

Tack vare kraftiga åtgärder har tidigare års stora underskott inom boendestöd vänts till överskott.

Antalet boendeplatser inom socialpsykiatrin är 61 med varierad standard, För att ersätta delar av dessa lokaler med mer ändamålsenliga pågår planering för en nybyggnation med 10 platser i kvarteret Älvdalen med trolig driftstart början av 2019.

Boendet på Lantmannavägen 38 består av 12 brukarlägenheter. Lokalerna är inte ändamålsenliga för målgruppen och ligger dessutom i en, för verksamheten, olämplig omgivning. Omsorgsnämnden har beslutat om förstudie i syfte att hitta lämpliga ersättningslokaler. Troligen kommer detta medföra ökade hyreskostnader.

Gruppboendena inom socialpsykiatrin har en låg personaltäthet. Vårdtyngden är hög och det är inte längre möjligt med ensamtjänstgöring. Med anledning av att flera allvarliga incidenter, där personal hamnat i mycket hotfulla situationer, inträffat i verksamheten har överanställningar varit nödvändiga att göra för att skapa en bättre arbetsmiljö.

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting har genom en överenskommelse enats om stöd till riktade insatser för att förbättra vården och omsorgen för personer med psykisk ohälsa. Överenskommelsen syftar till att, genom ekonomiska incitament (prestationsersättning) och med patientens/brukarens behov i centrum, uppmuntra, stärka och intensiviera utvecklingsarbetet i landstingen och kommunerna.

Personer inom socialpsykiatrin med behov av daglig sysselsättning har sedan 2011 hänvisats till den öppna verksamheten inom LSS vilket endast till viss del möter målgruppens behov. I kartläggningen inom PRIO-projektet hösten 2013/2014 samt i enkätsvar från brukarundersökningen hösten 2014 framkommer att brukare efterfrågar meningsfulla fritidsaktiviteter och sysselsättning. Behov av att utveckla både meningsfull sysselsättning och fritidsaktiviteter för målgrupp krävs för att uppnå lagstiftningens intentioner för målgruppen. En början till att skapa bättre förutsättningar för fritidsaktiviteter har skett genom en träffpunkt som öppnat våren 2016.

Omsorgsförvaltningen bedömer att det kommer att vara ett högt tryck på Trollhättans stad att tillhandahålla boenden inom socialpsykiatrin varför det inom en inte alltför avlägsen framtid kan finnas behov av att utöka antalet boendeplatser för målgruppen.

Verksamhetsförändringar

Ingen ramökning har erhållits

Generell neddragning för socialpsykiatrin är 121 tkr

Förvaltningens förslag till omfördelning följer nedan.

Boendekoordinator I slutet av 2016 tillsattes en boendekoordinator för OFF och socialpsykiatri med uppgift att följa upp de som väntar på att få sina beslut om boende verkställda samt aktivt verka för att personer på externa platser bereds plats inom förvaltningen boenden. Boende koordinatör har även i uppgift att möjliggöra boendekarriär för boende inom OFF genom anskaffning av träningslägenheter. Tjänsten saknade finansiering 2017, utfallet av arbetet har varit positivt. Inget underskott för köpta platser prognostiseras för 2017.	300 tkr
Personligt ombud Under våren 2018 kommer en gemensam organisation för personlig ombud inom Fyrbodalen att etableras med Trollhättan som värdkommun. Kostnadsfördelningen mellan kommunen baseras på antalet invånare 18 år och äldre. För Trollhättans del medför det en ökning av kostnaderna med 250 tkr.	250 tkr
Lokaler för boendestöd, dagverksamhet Om beslut tas att avveckla träffpunkt och dagligverksamhet för målgruppen kan dessa medel omprioriteras till annan verksamhet	400 tkr
Generell neddragning	121 tkr
Omfördelning av medel från nämndsanslaget, boendestöd	-1 071 tkr
Totalt	0

Verksamhetsmål

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 1: Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas

Verksamhetsmål 1 A Brukare ska vara delaktiga i utformningen av vården och omsorgen. Brukare ska få en god information.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel av alla brukare som varit delaktiga i att utforma genomförandeplanen (%).	84	90	90	90

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2: Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten

Verksamhetsmål 2 A Barnperspektivet ska genomsyra verksamheten.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal personal som genomgått utbildning, barnperspektiv	8	8	8	8

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 3: Den enskildes möjligheter att få meningsfull sysselsättning i samverkan med andra huvudmän ska öka

Verksamhetsmål 3 A Ett ytterligare förbättrat arbete med aktivering och delaktighet.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal deltagare i Träffpunktsverksamhet, snitt/mån	69	120	120	120

Nämndens verksamhetsmål som inte är kopplade till fullmäktiges prioriterade mål

1. Verksamheten ska tillgodose behoven genom god tillgänglighet och korta väntetider.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Antal gynnande beslut som ej verkställts inom 3 mån, psykiatri SoL	8	0	0	0
Betalningsdagar per år för utskrivningsklara (psyk).	79	80	80	80

2. Ett ytterligare förbättrat hälsofrämjande arbete och stöd till egenvård. En trygg och säkrare hälso- och sjukvård i god samverkan

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andel personer med ordinerade läkemedel som bor i bostad med särskild service som haft minst en fördjupad läkemedelsgenomgång senaste året.	*	100	100	100
Andel av granskade enheter som följer hygienrutiner till 100 % vid observation.	56	100	100	100

*Mätvärden för 2016 saknas

3. Brukare och anhöriga ska känna sig nöjda och trygga med stödet.

Indikatorer	Utfall 2016	Mål 2017	Mål 2018	Mål 2019
Andelen som känner sig nöjda med boendestöd, (brukarenkät)		95	95	95
Andel som känner sig nöjda med stödet, gruppboende(brukarenkät)		80	80	80

4. Insatserna ska utformas så att de stärker den enskildes möjligheter till ett självständigt liv.

Kompletterande nyckeltal

Nämndens egna nyckeltal för verksamhetsområdet	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal avvikelser avseende bemötande					4
2. Antal läkemedelsavvikelser					23
3. Antal avvikelser hot och våld					8
4. Antal avvikelser utebliven insats					4
5. Antal synpunkter och klagomål					2
6. Antal bedömda Lex Sarah					0
7. Antal bedömda Lex Maria					0